PÄRSKE

HELSINGIN MELOJIEN JÄSENLEHTI

1/2018

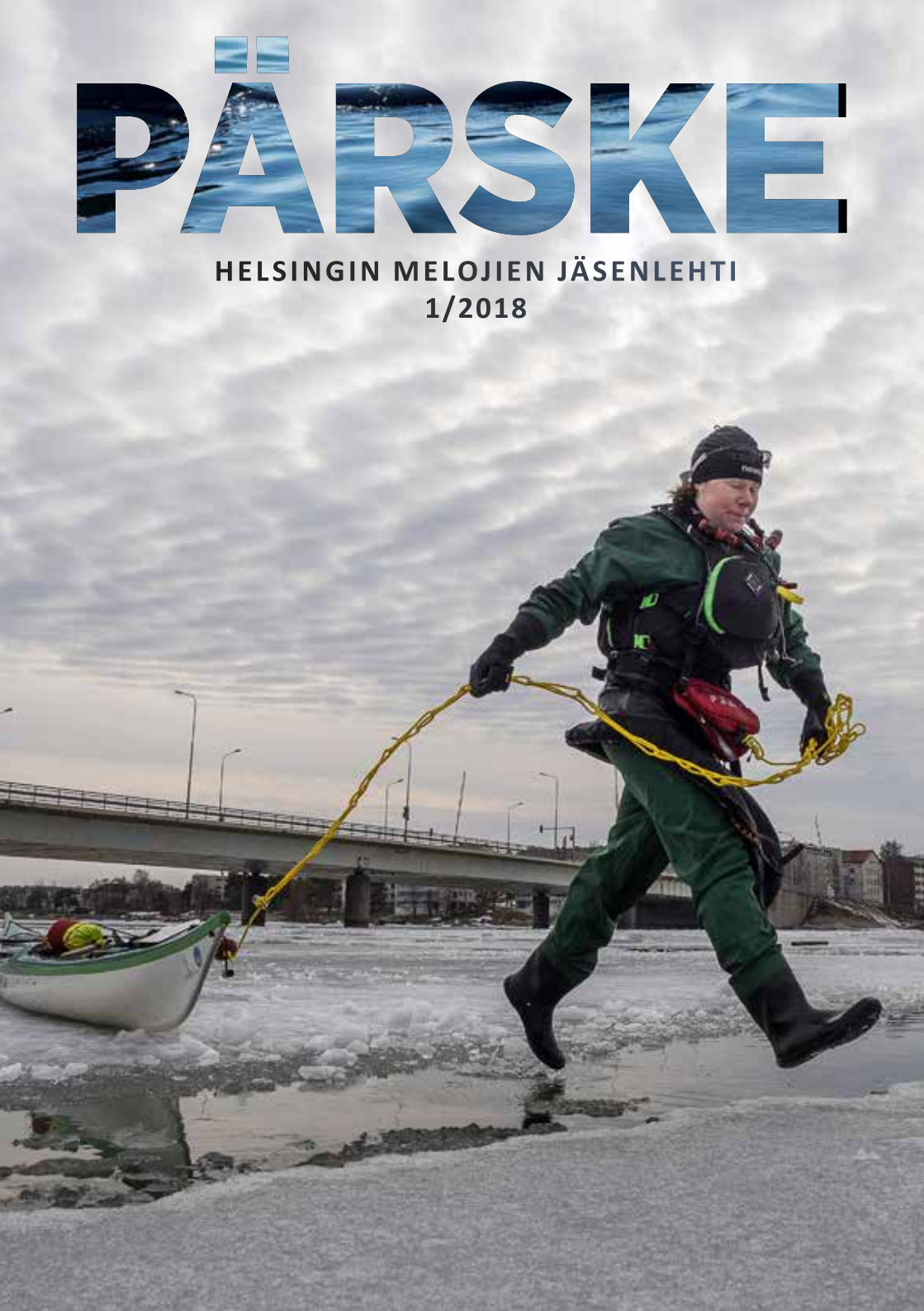

PÄRSKE 1/2018

Helsingin melojien tiedotuslehti

ISSN 1239-1107

TOIMITUS JA TAITTO — Eeva Hagel; parske@helsinginmelojat.fi

ETU- JA TAKAKANSI — Ilkka Salmi

PAINOPAIKKA — Unigrafia Oy, Helsinki

HEMEN TOIMITILAT — Soutustadion SS (valkea betonirakennus)
Mustikkamaa MM (puutalo Mustikkamaan sillan länsipuolella)
Korjauspaja Kampissa, Köydenpunojankatu 4, ajoportti. Tila 16

HEMEN TOIMIHENKILÖT 2018

Puheenjohtaja	Ville Teittinen; puheenjohtaja@helsinginmelojat.fi puh.O5O 35O 3778 (kiireettömät sähköpostitse!)
Muut hall.jäsenet	Matti Palovaara (varapj.), Pauli Lönnroth (sihteeri), Kristiina Laaksonen, Tarja Niskanen ja Heikki Telinen
Jäsensihteeri ja taloudenhoitaja	Viktoria Sjöberg; jasenasiat@helsinginmelojat.fi, talous@helsinginmelojat.fi, puh. 050 50 28 052
POSTIOSOITE	Helsingin Melojat ry, c/o Viktoria Sjöberg, Riihenkulmanpolku 5, 00700 Helsinki
Koulutus (koord)	Kikka Salmi; koulutusryhma@helsinginmelojat.fi
Retkiryhmä (koord	Mirja Hämäläinen; retkiryhma@helsinginmelojat.fi
Päivystysvastaava	Atte Karhima, atte.karhima@lemminkainen.com
Turvallisuusvastaava	Timo Junttila
Tilastovastaava	Annika Leipälä
Korjaustila	Pauli Lönnroth
Kaluston varaus	Verkkosivulomakkeella. Pauli Lönnroth

SI-SÄL-TÖ-

Pärskeen pää ..... s 4
Hallituksen tiedotteita ..... s 5
In memoriam Jukka Honkala ..... s 6
Kanavia ja kummia kiviä - Muinaisretki 2018 ..... s 8
Meloen kansallispuistoihin tutustumassa; Isojärvi ..... s 16
Isosaari pääsi siviiliin .....s 20

kuva: Ilkka Salmi, Muinaisretki 2018

Pärskeen päältä

Lämmin tervehdys HeMeltä vielä näin painetun lehden muodossa! Suurin osa tiedonvälityksestämmehän on vähitellen siirtynyt verkkosivulle ja sähköpostitiedotteisiin. Olethan muistanut päivittää sähköpostiosoitteesi jäsensihteerille? Ellet ole, käythän tekemässä sen samantien verkkosivujemme kautta; helsinginmelojat.fi.

Siellä käydään myös paljon jäsenten välistä keskustelua ja informaatio kulkee kahteen suuntaan. HeMe toimii jäsentensä kautta, ja kaikki verkon kautta esiin tulleet ideat ja ehdotukset otetaan avosylin vastaan.

Myös tämä lehti tarvitsee ideoitanne. Minä taitan ja koostan lehteä jatkossakin mielelläni. Viime vuosina ovat omat melontaretkeni ikävä kyllä jääneet kovin lyhykäisiksi. Koska ette luultavasti halua lukea tarinoita onnistuneesta Seurasaaren kierrostani, toivoisin että lähettäisitte minulle tarinoitanne hieman eksoottisimmista kohteista. Vaikkapa Suvisaaristosta. Me sielläpäin paljon meloneet kyllä muistamme, kuinka kaukainen ja kutsuva kohde se oli silloin kun sinne ensimmäistä kertaa meloimme!

Kaikki tarinat ja kuvat ovat tervetulleita. Myös ne Seurasaaren kierrot. Unohtamatta tietenkään muita melonta-aiheisia kolumneja, joita kuuman kesän jäljiltä olisi mukava lueskella. Lyhytkin tarina kattaa talkoopanoksen, ja muutamalla saamme ehkä kevätnumeronkin aikaan!

Terveisin Eeva

Hallituksen tiedotteita

Vuosikokouskuulumisia

Vuosikokous valitsi yhdistyksen puheenjohtajaksi Ville Teittisen. Muina hallituksen jäseninä jatkavat Tarja Niskanen, Matti Palovaara, Kristiina Laaksonen ja Heikki Telinen sekä uusina jäseninä Kikka Salmi ja Tomi Posa. Onnea uudelle hallitukselle!

Palvelukseen halutaan:

Seurassamme tehdään todella mukavasti talkootöitä. Joissain tehtävissä olisi todella hyvä, jos tehtävää hoitaisi nimetty jäsen. Tällä hetkellä tarvitaan kaudelle 2019:

- Tiistaipäivystysvastaava

Vastuualueena kerätä vapaaehtoiset ja ohjeistaa tiistaipäivystäjät sekä auttaa avainrekisteriin liittyvissä asioissa. Tehtävään ohjaaa Atte Karhima

-Mustikkamaan vajamestari tai vajamestareita

Tehtävänä kutsua kokoon tarvittaessa talkoot. Miettiä ja organisoida vajan pienet korjaukset sekä tarvittaessa olla hallituksen kanssa yhteydessä hälytysfirmaan. Luontoisetuna vajamestari saa halutessaan käyttöönsä kajakkipaikan.

- Korjauspajamestari

Tehtävänä kutsua kokoon tarvittaessa talkoot. Miettiä ja organisoida kajakkien pienet korjaukset ja korjaustarvikkeiden hankinta sekä tarvittaessa olla hallituksen kanssa yhteydessä vuokraisäntään.

Uudet avaimet

Seura uusi avaimet puolisähköisiksi iLock avaimiksi. Jäsenistö on hakenut todella hyvin uusia avaimia. Seuraava mahdollisuudet avaimen saamiseksi ovat pikkujoulut ja korjaustalkoot. Ensi kaudesta alkaen avaimia saa vain tiistaipäivystyksestä normaaliin tapaan. Lukot toimivat hankaussähköllä. Tästä syystä niitä EI saa voidella millään. Jäätynyttä lukkoa saa sulatella vain kuumavesipullolla - ei kemikaaleilla.

kuva: Tina Ullrich
Jukka Honkala Gotlannin rannikolla

in memoriam:

Jukka Honkala

Jukka Honkala, HeMen pitkäaikainen monitoimimies menehtyi 28.6.2018 Helsingissä syöpään.

kuva: Ilkka Salmi. Jukka Honkala Ruotsissa 2009

Vuonna 2004 Helsingin melojissa elettiin haasteista aikaa. Koko hallitus oli luopumassa tehtävästään ja toiminnalle kaivattiin kipeästi uusia vetäjiä. Vaappuvalle veneelle oli vaikeaa löytää luotsia. Lopulta uutena puheenjohtajana pöydän päähän istui vasta pari vuotta aiemmin alkeiskurssin suorittanut Jukka Honkala. Tutustuin häneen toimiessani märkäkorvista koostuvan hallituksen sihteerinä.

Niinä aikoina Jukan johdolla luotiin aikalailla uusi HeMe. Jukka rakensi seuraan uudenlaisen demokratian, jota tarvittiin kun pieni seura oli reilun 10-vuotisen taipaleensa aikana paisunut 300 henkilön suuruiseksi. Ihan kommelluksitta se ei aina onnistunut. Hallitus teki esimerkiksi päätöksiä, joissa käveltiin surutta vanhojen käytänteiden yli, koska emme niitä tunteneet. Jukka sai puheenjohtajana olla kieli keskellä suuta, etteivät toimenpiteet loukkaisi ketään. Hän oli siinä varsin taitava. Jukka oli myös rohkea lähtiessään uudistamaan seuraa nollakokemuksella. Tänään tiedämme, että hän onnistui siinä hienosti. Saamme edelleen kiittää häntä lukuisista arjen oivalluksista HeMen toiminnassa. Jukan aikaansaanosta on mm. Soutustadionin rantaan johtava puinen luiska ja Mustikkaamaan rannan raivaus.

Jukka toimi hallituksen puheenjohtajana kaksi vuotta ja jäi hallitukseen vielä kolmanneksi vuodeksi. Tämän jälkeen hän toimi Mustikkamaan vajaisäntänä kymmenen vuotta. Jukka oli aktiivinen myös muussa seuratoiminnassa: hän veti lukuisia alkeiskursseja sekä erilaisia korjaustalkoita ja osallistui ahkerasti seuran retkille.

Jukka rakasti merta; aiemman purjehdusharrastuksen hän vaihtoi melontaan koska Jukan sanoin ”meloja on vapaampi ja pääsee lähemmäksi luontoa”. Vuonna 2010 Jukka toteutti yhden unelmistaan ja kiersi meloen Gotlannin saaren. Myös Saimaa oli hänelle rakas; viimeisimmän melontaretken kohde oli Saimaan Luonteri. Melonnan parista Jukka löysi myös parhaat ystävänsä sekä elämänkumppaninsa.

Melonnan lisäksi Jukan rakkaita harrastuksia olivat valokuvaus, taide, musiikki ja luonto. Jukan melonta-aiheisia valokuvia on julkaistu jonkin verran, myös tässä lehdessä. Vuonna 2009 hän piti melonta-aiheisen valokuvanäyttelyn ravintola Koskenrannassa.

Ystävät muistavat Jukan reiluna ja aikaansaavana miehenä. Jukka eli tässä hetkessä ja lähti innokkaasti kokeiluihin mukaan. Hän oli ennakkoluuloton ja avarakatseinen. Hän oli myös analyyttinen ja uskalsi kertoa mielipiteensä, muut huomioon ottaen. Hän oli ideoija, mutta myös toteuttaja, joka harvoin otti mistään kunniaa itselleen.

Vuonna 2017 Jukka sairastui asbestin aiheuttamaan keuhkopussin syöpään. 28.6.2018 hän menehtyi Terhokodissa Helsingissä. Jukan tuhkat siroteltiin hänen omasta toiveestaan mereen, Abrahaminluodoilla Helsingin edustalla, tarkemmin N 60*07. 273´, E 24*57. 719´. Sää hautauspäivänä oli Jukan makuun: tuuli 13m/s / poutasää, pilvistä.

Jukka ei surrut menneitä eikä tulevaa. Jukan sanoin: ”Olen vain edelläkävijä. Te tulette kaikki perässä.”

Eeva Hagel
Jukan hallituksen sihteeri ja
pitkäaikainen ystävä.

Lämmin kiitos muistojen jakamisesta
Tina Ullrich , Jari Marno ja Ilkka Salmi

Kanavia ja kummia kiviä

Muinaisretki 2018

teksti: Pasi Mäenpää
kuvat: Ilkka Salmi

Syksyllä 1981 italialainen matemaatikko Geri Steve lampsi Museovirastoon kysymään, mistä niitä kalliomaalauksia mahtaa löytyä. Kaksi viikkoa Saimaalla melottuaan hän palasi ilmoittamaan koordinaatit maksan muotoiselle punakivelle ja hirvenvasalle.

Tunnustelua

Kauas on pitkä matka ja Puumalaan vähän päälle mutta lähempää ei uusia kalliomaalauksia juuri löydy. Jyräämme Päivin kanssa pitkin rupisia hiekkateitä valmistelemaan karavaania. Toivon että Kukonharju on huono yöpyä, että saadaan lähteä kauempaa. Ei kai 27 km päivässä voi olla liikaa?

Huono on, siirrytään hienoon Mustaniemeen, kurkataan ensin Valkin venesatama. Soitetaan soutustadikalle, että Mustaniemeen mars. Ei riitä vielä, käydään jopa melomalla tutkimassa seuraavan Puumalan-retken reittiä. Kyllä Lampinen on meistä ylpeä.

Mustaniemeen tippuu melojaa auto kerrallaan. Muinaisretken paikkalukua nostettiin ja mukaan on mahtunut jopa uusia naamoja. Säädän kamojani enkä ehdi jutustella. Hämärän tullen kehtaa naku-uida. Saimaa maistuu makealta. Parasta mitä tehdä retkellä ilman vaatteita on kuivua tuulessa. Nukun autossa, testimielessä.

Tästä ei sitten puhuta

Aamu on leppeän harmaa. Kiskon pyöräilyhousut kinttuun kun eilen istuinpehmuste jäi paattiin ja lensi mikromuoviksi ravintoketjuun tai jätepyörteeseen valtamereen. Vaihdan karttaa isompaan mittakaavaan. Nykäisen lauman liikkeelle ja ihmettelen kompassia, joka näyttää väärin.

Kilometrin päässä Jari ehdottaa, että ehkä kompassi voisi olla oikeassa ja minä väärässä. Ennenkuulumatonta röyhkeyttä! Mutta totta. Hävettää. Kaksi kilometriä ylimääräistä niille, joille vähempi olisi riittänyt.

Käyhkään kanava, osa kenraali Suvorovin puolustuslinjaa, on lyhyt reikä. Pietari piti suojata. Venäjä, Venäjä, Venäjä on oikeas-

taan 3 x Pietari. Käännytään pohjoiseen ja saadaan pikku tuuli taakse.

Ilkka kiipeää Uitinsalmen puusillalle kuvaamaan, livumme kuin tukkilautta ali. Joku käy tyhjältä mökkilaiturilta puskapissalla ja vastarannalta huudellaan pitkään kuin eduskunnassa: ”Kuinka te kehtaatte?” Suomi on syvästi jakautunut mökkiläisiin ja retkeilijöihin.

Myytit uusiksi

Kukonharjun kanava näyttää kanavalta. Kurkotan meheviä puolukoita sen reunamättäiltä. Virallinen pissatauko. Nyt minä huutelen, jos jotakuta vaikka kiinnostaisi, mitä kertoo uusin ruotsalainen tutkimus. Viikingit eivät kolonisoineet Itämeren suomalaiskansoja, suhde oli tasavertaisempi. Viikingit tarvitsivat suomalaisia turkisten, työvoiman ja kaupan lisäksi avuksi idäntielleen kohti Bysanttia.

Viikinkipaatteja ei noin vain melottu perille vaan väliin tarvittiin muonituksen, paatinvaihdon ja muun huollon etappeja, kuin myöhemmin kestikievarilaitoksessa. Se taas edellytti välilöitä paikallisten kanssa, ja suomensukua silloin piisasi pitkälle nyky-Venäjälle, jonne slaavit alkoivat vasta levittäytyä. Suomalaiset olivat luotseja, oppaita, tulkkeja ja neuvottelijoita, viikinkiajan diplomaatteja ja suhdetoimijoita. Se Impivaara-myytistä!

Miksi puhua viikingeistä Savon ja Karjalan rajavesillä? Folkloristikko Joonas Aholan mukaan jako itäiseen ja läntiseen Suomeen, jonka jo Porthan meille juurrutti, pitäisi ymmärtää uudestaan. Olikin niin, että itäinen karjalainen kulttuuri lähti Laatokan rannoilta laajenemaan kohti Savoa ja Kainuuta juuri viikinkiaikana ja heidän vaikutuksestaan. Läntinen tuli idästä.

Tri Gerin maksa

Katsotaan don Gerin löytö. Hyvä kaltsi, ihmiskasvon näköä, ilmeinen maalauspaikka. Ihmettelen vaan, että Maksasaarenselältä, Maksasaarta vastapäätä *löydetään* punavärinen kivimaksa. Seuraavana lounas Hiekkaniemen laavulla, laituri ja kaikki. Jaloitellaan kivikautiselle asuinpaikalle asumuspainanteita etsien, toiset mustikoita.

Kiviä osaa punamullata jopa nykyihminen, entä kangasta? Rautakaudella otettiin vaikka pajunkuorta, kaadettiin sekaan tuhkaa ja päälle kiehuvaa vettä. Parin kuukauden päästä liemi ja kankaat olivat punaiset. Eivätkä värit olleet niin hailakoita kuin kotivärjääjällä. Arkeologi Krista Vajanto kyseli väitöskirjaansa varten vinkkejä vanhoilta muoreilta ja kokeili värikasvien fermentointia eli käyttämistä. Jo syntyi kirkasta ja kaunista.

Luonnosta saatiin ainekset koko sateenkaareen. Siniseen tarvittava morsinko tuotiin ehkä etelämpää, pissaa sai lähempää. Sininen oli yleinen vaatteiden väri ja sen liemi parhaiden emäntien (?) tarkkaa työtä. Mutta yhtä väriä ei lainkaan tehty, vaikka se olisi ollut helppoa. Miksei keltaista käytetty? Vaiko vain ole löydetty?

Kärpästen juhlat

Jatketaan kaakkoon. Hirven kallo kalpenee rantavedessä hiljaa kuin paha enne. Vuorilahden maalaus Härätin saaressa on

NMT GSM

pieni pyöreä läikkä. Löydän samanmoisen Konniveden rannalta kahden viikon päästä. Jäljellä on komeaksi mainittu Katosselkä. Pyydetään hitaampaa tahtia, taisin kuitata harharetkeä vauhdinpidolla. Karhukosken kämpälle tullaan reilusti iltapäivän puolella.

Iltaohjelmaan kuuluu Vuorilammen kalliomaalaus pari kilometriä metsään. Hankalahkoa maastoa mutta hieno paikka kerrassaan kun vielä kiipeää maalausluolan päällyskalliolle. Täällä tekisi mieli yöpyä ja miettiä muinaisia. Jos uskaltaisi. Tuntuu oikein latinalainen genius loci, paikan henki.

Palatessa toiset kiroilevat hirvikärpäsiä, miksen minä kelpaa niille? Konnivedellä raahaan paattia puolitoista kilometriä pitkin metsiä ja niitä kömpii päivien päästä pitkin kotilattioita. Saunaan ja illanviettoon. Matti paljastaa jallukaakaon salaisen reseptin ja kertoo, että Helsinki on Oulua ja Tamperetta parempi retkeilykaupunki. Kömmin hopeoituihin untuviini vanhan savottakämpän herraintupaan.

Kakkara

Ehdin nähdä upean aamun ennen kuin pilvistyy. Olen etuajassa valmis ja hilpaisen Isolle Lepistönlahdelle yhtä maalausepäilyä ja toista uutta etsimään. Auli tulee kyytiin. Kumpaakaan ei löydy mutta aamunkuulas vesi ja kalliot ovat retken parhaat. Yhytämme toiset rantautumasta Ekelinniemen maalaukselle. Töpöhäntä hirvi siinä kurottaa päätään. Mitä mahtaa nuuhkia.

Tehdään paateista Päivinkakkara Ilkan kuvattavaksi korkealta. Pitkä lounas kiinnostaa useampia kuin Vetotaipaleen maalauspaikka. Koukkaamme sen kuusistaan: verkko, hirviä, vene ynnä muuta väriä. Muikunselällä bongataan sääksi pesineen. Dronella olisi kiva kurkata onko poikasia. HeMen hankintalistalle!

Löydetään laiskat Hiekkaniemestä löhöilemästä. Haarukoin kaikille palan kämpän emännän komplimenttia, muikkua kastikkeessa. Saavat sentään kammettua itsensä paatteihin vielä kerran. Tuomas veistää Marja-Tertun evän ulos.

Geriatriaa

Painellaan selkää länteen, katsellaan hetki norpan päätä veden pinnalla. Etelä-Saimaalla mäyrä lampsi leiriin eikä tervehtinyt. Nyt on kaikki nähty. Aulia järkyttää kun nuoriso ei tunne Yrjöä, siis melontalegenda Lindroosia. Nuoriso? Katselen porukkaa ympärilläni ja ehdotan HeMen syysohjelmaan geriatrista melontailtaa. Senkö takia kilometrejä kertyy aina vain vähemmän?

Käännytään etelään ja tähyillään laavua korkealla kallion reunalla. Lapinvuoressa on pitkä punainen maaliraita kuin muistisairas. Se ei puhu eikä kerro. Joku oli kerran täällä. Mietti jotakin, meni jonnekin. Vei mietteet mennessään.

Loppusuora, kiihdytän eteen huitomaan rantautumissuuntia Valkin venesatamaan. Käydään katsomassa Kummakiveä. Ei saada autoa rikki vaikka tiessä on puoli metriä syvät kiharat, onneksi Harri ja traileri poistuivat tankkaamaan. Kumma on. Ajetaan kilpaa kohti kotia läpi riepovan rankkasateen.

Meloen kansallispuistoihin tutustumassa; Isojärvi

teksti: Hannu Airola
kuvat Tuija Ruoho-Airola

Suomessa on monta kansallispuistoa, joihin on hyvä tutustua vesiltä käsin. Olen käynyt meloen tutustumassa Itäisen Suomenlahden, Perämeren, Repoveden, Linnansaaren, Koloveden, Päijänteen, Etelä-Konneveden ja Lemmenjoen kansallispuistoihin. Olen melonut vähän myös Nuuksion ja Saaristomeren kansallispuistoissa. Kajakilla ja avokanootilla. Useimmiten vaimoni kanssa.

Tänä vuonna oli vuorossa Isojärven kansallispuisto. Se on perustettu vuonna 1982. Kooltaan se on 22 km2 ja se sijaitsee Kuhmoisissa. Opastus puistoon löytyy Lahti – Jyväskylä ja Tampere – Jyväskylä valtateiltä.

Itse Isojärvi on maankuoren murtumaan syntynyt, kapea ja paikoin hyvinkin syvä. Se ei nimestään huolimatta ole kovin iso, päästä päähän noin 20 km. Repaleisen muodon ja pitkien lahtien takia järven kiertämiseen kuluu meloen helposti nelisen päivää. Me vietimme siellä elokuussa 2018 viisi vuorokautta osin meloen, osin polkuja tallaten.

Isojärven kansallispuistossa

Siinä se oli, Isojärven kansallispuiston ”vastaanotto”, vanha, kunnostettu Heretyn metsäkämppä kahviloineen. Iltapäivä oli jo pitkällä vanhentuneen tiekartan takia tehdyn ylimääräisen mutkan takia. Kahvilan antimia hyödyntäessämme pohdimme, että voisimme majoittua kämpän ”terävän pään” vierashuoneisiin ensimmäiseksi yöksi. Ne olivat kuitenkin varattuja. Joukko ranskalaisia oli pystyttänyt telttansa kämpän pihalle ja varannut lisäksi ko. huoneet käyttöönsä. Kahvilana toimiva jätkien makuusali oli pitkälti säilytetty entisellään kerrossänkyineen ja saimme majoittua sinne. Hintakin oli kohtuullinen, 15 €/hlö.

Ensimmäisenä iltana teimme jalan Kuorejärven – Kurkijärven kierroksen. Kuorejärven rannalla on telttailualue tulentekopaikkoineen ja laavuineen. Kurkijärvi on rutistellun X-kirjaimen muotoinen. Pisin etäisyys lahden pohjasta vastapäisen lahden pohjaan on kaksi kilometriä. Rannassa oli pari vuokrattavissa olevaa kanoottia, joita emme kuitenkaan hyödyntäneet. Niemen kärjessä tulipaikalla saksalaisperhe vietti iltaa.

Palatessamme kahvila oli sulkeutumassa ja jäimme kaksin suureen tupaan. Ranskalaisia ei kuulunut. Olivat ilmeisesti Isojärvellä melomassa ja yöpyivät teltoissa sen rannalla. Yö oli rauhaisa.

Toisenakin päivänä pysyimme maissa. Taivalsimme Lortikan vuorelle ja edelleen sen pohjoispuolella olevalle Lortikan metsäkämpälle, joka toimii nykyään vuokratupana. Ihan mukavan näköinen paikka järven päässä. Tapasimme sen vuokralaiset tulomatkalla ja uskaltauduimme lounastamaan kämpän tulentekopaikalla heidän reviirillään. Takaisin palasimme Vahterjärven leiripaikan ja Hevosjärven kautta.

Oli helteisen lämmin elokuu, kuten varmaan muistatte. Muita kulkijoita oli kohtalaisesti liikkeellä. Majavia emme nähneet, vaikka niiden jälkiä tapasi tuon tuostakin rannoilla. Niitä lienee asunut kaikilla kansallispuiston lammilla. Kalalahden eteläpuolella on tiettävästi Suomen ainoa majavien aikaansaama tekojärvi. Alue oli luhtaniittyä, mutta majavat patosivat sen laskuojan niin, että nyt ladolle päästäkseen täytyy kahlata.

Illalla siirryimme puiston länsipuolelle Nokipohjaan, missä on tien päässä veneenlaskupaikka. Kelvollista teltanpaikkaa sai etsiä hyvän tovin.

Kolmantena päivänä oltiin vesillä vanhalla tutulla Escapadella. Melontasuunta ensin pohjoiseen Kaatselälle ja sieltä vähitellen itään Kalasaarta kohti. Kalalahdessa, järven etelärannalla on nuotio/leiripaikka ja laavu. Rannassa oli kaksi vuokravenettä tarjolla. Emme hyödyntäneet niitäkään. Laavu vaikutti vähän epäsiistiltä. Jatkoimme siis pohjoiseen salmen poikki Renusaaren laavulle. Kunnon hiekkaranta laitureineen, siistimpi ja houkuttelevampi laavu, mikäpä siihen oli leiriytyä. Tänäkään yönä ei kylmä ahdistellut. Hyttysiäkin oli vain nimeksi.

Neljäntenä päivänä lähdettiin tutustumaan pohjoiskoillisen suunnan saaristoon: Kaijansaaren - Kuolemansaaren - Palosaaren Kaatselän puolelta pohjoiseen, sitten mantereen puolelta takaisin. Luutsaaren eteläkärjessä on ikivanha kalapirtti, joka piti

tietysti käydä katsomassa. Tupa oli lukittu, mutta hyvä sen pihalla oli laittaa lounasta ja uida laiturin kupeessa.

Lounaan jälkeen jatkoimme mantereen ja saarten välisiä väyliä saariston itäpäähän Vahterin-salmelle. Onneksi saatoimme edetä saarten suojassa, sillä oli alkanut tuulla navakasti. Vahterisalmessa sitten täyskäännös ja paluu sitä pitkin tutulle Renusaarelle. Iltapuolella rantaamme tuli kaksi miestä avokanootilla, katseli hetken paikkoja ja pystytti sitten telttansa hyvän matkaa laavusta. Olivat tulleet viikonloppua viettämään ja kalaan. Ei meistä oikeasti ollut seuraa eikä haittaa toisillemme.

Seuraavana aamuna tuuli. Katselimme aaltoja, arvioimme keliä. Ei, tänään ei lähdettäisi valloittamaan järven itäosaa. Pakkasimme ja meloimme puolen kilometriä salmen yli Kalalahden leiripaikalle. Sivuaallokko oli paha, mutta Escapade totteli hyvin ja väli taittui onnellisesti.

Leirialueen etäisimmästä laidasta löytyi ”oma” satama kanootille ja meille hyvä teltanpaikka. Sitten kohti seuraavaa nähtävyyttä, Huhtalan torppaa. Polku kiertää sopivasti Kaatvuoren niin, että ei ole tarvis palata samaa tietä takaisin. – Huhtala on ollut kruununtorppa, itse asiassa isohko talo. Sitä on pihapiireineen kunnostettu ja hoidettu. Vaarinpirtin portaalla laitoimme lounasta. Syyllistyin omenavarkauteen. Pihlajanmarjakoit olivat tosin ehtineet ennen minua.

Kun palasimme iltapäivällä Kalalahteen, tuuli oli tyyntynyt.” Nythän olisi keliä, mennäänkö?” ”Mennään.” Päivällisen jälkeen lähdimme järven kaakkoispäätä kohti: Vahterinsalmi, Pässinniemi, Janasselkä… Pääsimme miltei puiston rajalle Pukkisaareen ennen kuin ilta ahdisti meidät kääntymään takaisin. Tällä kertaa pitkän Peltosaaren koillispuolta Pässinniemeen, sitten taas Vahterisalmeen.

Kuudes päivä oli paluupäivä. Teltta kasaan, tavarat kanoottiin, hyvästi Kalasaari. Aamupäivän käytimme kuitenkin käymiseen järven pohjoiseen pistävällä vuonolla; ensin pari kilometriä itään nyt jo tuttua väylää ja sitten tiukka käännös pohjoiseen, pitkään vuonomaiseen lahteen. Korkeita kallioranto-ja, kesähuviloita puiston alueen ulkopuolella, rauhallista, vaikka oli viikonloppu. Meloimme pitkälle ohi puiston rajan lahden kaventumaan asti. Ja sitten ympäri ja vastakkaista rantaa myötäillen takaisin.

Loppumatkasta alkoi sataa. No, jos piti sataa, niin tämä oli ihan hyvä vaihe. Rannassa sitten tavaroiden siirto autoon, kanootin raahaus autolle ja kiinnittäminen katolle. Sitten kokka kohti kotia.

Tuuli oli tullessa vienyt merkkilipun kanootin takapäästä. Olimme kaupassa käydessämme kysyneet, löytyisikö mitään, josta saisimme uuden tilalle. Meille työnnettiin kouraan rullan pohja punaista kuitukangasta (veloituksetta). Punalippu liehuen ajelimme siis takaisin. Se kesti yllättäen sadettakin ja sitä jäi runsaasti seuraavallekin käyttäjälle.

Loppuarvio

Isojärven kansallispuisto sopii hyvin muutaman päivän melontaretken kohteeksi. Kun yhdistää melontaan pari polkuvaelluspäivää, saa viikossa hyvän kokonaiskuvan sekä maan että veden puolelta. Ka-nootin saa näppärästi vesille Nokipohjan lahdelta, heti puiston länsipuolelta, missä on veneenlaskupaikka. Jos haluaa meloa pienehköllä Kurkijärvellä, voi rannalta vuokrata myös kajakin tai -avokanootin.

Leiriytyminen on puiston alueella sallittu vain varatuilla leiripaikoilla. Niitä on itse Isojärven rannassa kaksi, Kalalahti ja Renusaari, toinen mantereella, toinen saaressa. Niiden välinen etäisyys on vajaa kilometri. Vahter- ja Kuorejärvillä on omat leiripakkansa. Kaikilla näillä on kiinteä laavu. Teltanpaikkoja on tehty/tasoitettu soralla, sillä maasto on varsin kivistä ja epätasaista. Katselin kanootista sopivia telttapaikkoja puiston ulkopuolelta, mutta huonolta näytti. Lisäksi puistossa on kolme vuokratupaa: pohjoisosassa Isojärven rannalla Luutsaaressa vanha omakotitalo, Lortikan entinen metsäkämppä puiston sydämessä sekä puiston etelälaidalla Heretyn opastuskeskus, jossa kämpän terävästä päästä voi vuokrata paria huonetta. Kaikkien vuokrattavien tupien/huoneiden varustukseen kuuluu sauna.

Alueen keskeisiä nähtävyyksiä ovat murroslaaksoon syntyneen Isojärven lisäksi Heretyn museokämppä (hevosmiesten metsäkämppä kaikkine ulkorakennuksineen 1940-luvulta), Huhtalan torppa (päärakennus 1850-luvulta) ja Luutsaaren kalapirtti, jonka kahdeksan talon miehet rakensivat nuottatukikohdakseen 1833. Tämän lisäksi tulevat tietysti majavat. Kaadettuja puita, kantoja, pesiä, patoja sekä muita jälkiä löytää helposti, itse eläimiä vaikeasti, jollei jaksa väijyä kärsivällisesti ilta- tai aamuhämärissä.

Luutsaaren pirtin huussi >>

Isosaari pääsi siviiliin

teksti ja kuvat: Petri Kosonen

Lähes kaksisataa vuotta suljettuna sotilassaarena pidetty Isosaari avautui siviileille kesällä 2017. Varmasti pitkälle sen eristyneisyyden takia se on säilyttänyt neitseellisyytensä. Kymmenen kilometriä Kauppatorilta, ja tunnelma on kuin maaseudulla, kuumana kesäpäivänä horsma kukkii kaikkialla ja kärpäset surisevat korvissa.

Varmaankin kaikilla meillä helsinkiläisillä on kaveri, mies veli, tai muu sukulainen, joka on joskus palvellut rannikkotykistössä Isosaaressa. Viimeiset sata vuotta se on ollut Suomen puolustusvoimien käytössä. Sitä ennen se oli kai saman verran Venäjän keisarikunnan linnoitussaari. Sinä aikana se todisti Viaporin pommituksen Krimin sodassa (1855) ja tsaarin laivaston alennustilan Japania vastaan käydyn sodan (1904-05) jälkeen. Laivaston tuhouduttua lähes kokonaan, saaren linnoittamista lisättiin, ja se liitettiin olennaiseksi osaksi Pietaria suojaavaan, Viaporin linnoituskokonaisuutta – sen uloimpaan kehään. Ensimmäinen maailmansodan aikana (1914–18) venäläiset linnoittivat saarta lisää, mutta kun Soderverband für Ostseen, Saksan keisarikunnan Itämerenlaivasto ilmestyi Helsingin edustalle huhtikuussa 1918, oli peli jo heidän osaltaan menetetty. Venäjällä valtaan nousseet bolševikit olivat kuukautta aikaisemmin solmineet saksalaisten kanssa erillisrauhan Brest-Litovskissa, ja vetäytyivät, nyt omaa sisällissotaansa käyvästä, edellisen vuoden lopussa itsenäistyneestä Suomesta

Itsenäisyyden ensimmäinen vuosi lähti liikkeelle murheellisesti myös Stora Mjölössä, eli Isosaaressa. Keväällä ja kesällä 1918 saareen tuotiin 1500, sisällissodassa hävinnyttä punavankia, joista suuri osa oli voittajien "poliittisesti vaarallisiksi" luokittelemia. Vangeista yli kolmesataa, joista lähes puolet oli venäläisiä, ei koskaan palannut. Suurin osa heistä on kuitenkin haudattu Santahaminaan, missä kuolemantuomitut teloitettiin.

Surullisista tapahtumista muistuttaa, saaren sisäosista löytyvä, siellä epävirallisesti teloitettujen sekä espanjantautiin ja muihin sairauksiin tai nälkään nääntyneiden vuonna 1955 pystytetty muistomerkki. Samaan, entisen vankileirin maastoon haudattiin uudelleen samoihin aikoihin saaren etelärannikolta soranottotöissä paljastuneet vainajat. Sadan vuoden takaisesta koston kesästä kertoo myös, saarelle

sijoitettu, Kaupunginteatterin? näytelmä Suomen Hauskin Mies, josta keväällä tuli teattereihin samanniminen elokuva.

1930-luvulla saarelle rakennettiin ajan huipputeknologiaa edustava torpedokoeasema. Kun kosketuksetta räjähtävät torpedot kiellettiin Suomessa sukellusveneiden ohella Pariisin rauhansopimuksessa 1947, Isosaaressa alettiin panostaa järeän tykistön kehitykseen sekä meri- ja tutkavalvontaan. Rannikkotykistöä uudistettiin aina 1990-luvulle asti, jolloin Neuvostoliiton hajoaminen antoi Puolustusvoimille tilaisuuden siirtyä, uudenaikaisempiin, liikuteltaviin rannikkopuolustusjärjestelmiin. Alokaskoulutus Isosaaressa lopetettiin kuluvan vuosikymmenen alussa, ja viime vuonna armeija lopetti näkyvän läsnäolonsa saarella. Puolustusvoimien käytöstä hiljattain vapautuneita saaria on muuallakin rannikoillamme. Tällainen on esimerkiksi Saaristomeren Örö.

Valtio vuokrasi Isosaaren toistaiseksi Suomen Saaristokuljetus Oy:lle virkistys- ja matkailutoiminnan kehittämistä varten. Saarella toimii edelleen myös merivalvonta-asema ja Aalto-yliopiston korroosiolaboratorio. Sinne pääsee yksityis- tai vuoro veneellä, sekä tietenkin kajakilla. Tarkkaa lukua melojien käynneistä ei ole, mutta Suomen Saaristokuljetuksesta arvioidaan saarella vierailleen päättyneenä kesänä 100–150 kajakkia tai kanoottia.

Melojalle matka Isosaareen ei ole haastavuudeltaan aivan Söderskärin majakkasaaren luokkaa, mutta lähes neljä kilometriä Vallisaaren ja Isosaaren välillä on avointa Suomenlahtea. Ei ehkä kannata lähteä ylittämään ensimmäisenä melontakesänä, eikä se ole suositeltavaa yksin kokeneemmallekaan. Rantautuminen saaren pohjoisosassa olevalle hiekkarannalle on sen sijaan helppoa. Kajakilla saapuvia kehotetaan ilmoittautumaan entisellä upseerikerholla, joka löytyy helposti melojien virallisen rantautumispaikan vierestä. Myös kivinen etelärannikko on suhteellisen loivaa.

Isosaaren, pääosin havumetsän peittämä, maasto on tasaisempaa ja tavallaan yksitoikkoisempaa kuin Vallisaaressa tai Suomenlinnassa. Rakennettuja valleja eikä lampia ole. Rikas lintu-, perhos- ja kasvikunta poikkeaa jonkin verran mantereen faunasta ja floorasta. Luontomatkailun lisäksi, mahdollista vaikka heittää löylyä jollain saaren kolmesta saunasta, tai pelata golfia, varuskunnan kantahenkilökunnan käyttöön 1980-luvulla rakennetulla 9-reikäisellä radalla. Varuskunnan 1930-luvulla rakennetussa ruokalassa on nyt täydet oikeudet ja buffetti maksaa saman verran kuin purjevenesatamassa, mutta kahvikupin hinnalla voi täyttää vesipullonsa vessassa ja ladata navigaattorin tyhjentämän puhelimensa akun.

Lähteet:

Jarmo Nieminen: Helsinki ensimmäisessä maailmansodassa, Sotasurmat 1917–18, Gummerrus 2015

visitisosaari.fi

Wikipedia

Port Payé
Finlande
135910
Posti Oy

ECONOMY

Posti Green

Lähettäjä: Helsingin Melojat ry, c/o Viktoria Sjöberg,
Riihenkulmanpolku 5, 00700 Helsinki